

Rimmin Palaga tuonilmaisiiin

Palaga Ahtonen, ent. Artemjev kuoli Kuhmossa 27.7.91. Hän oli syntynyt 6.5.1906 Akonlahden Tetriniemessä suuren Kiitehenjärven rannalla. Palagan myötä päättyi yksi aikakausi Rimmin vienankarjalaiskylän historiassa. Julkaisemme oheisena hieman lyhennettynä Kainuun Museon johtajan Heikki Rytkölä'n laatiman muistokirjoituksen (KS 2.8.91):

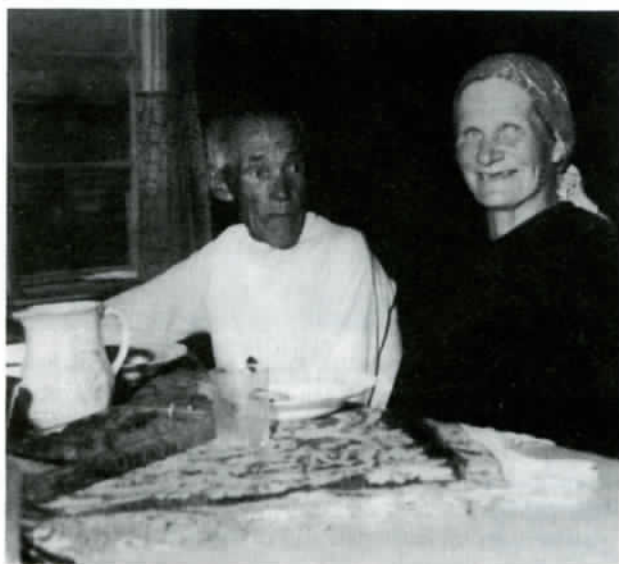
Ei lähtevää pitäis itkie, — jo mie tässä joutanen

Palaga Ahtonen joutui viettämään muutaman kesäisen viikon Kuhmon terveyskeskuksessa saatuaan vaikean sairauksikohtauksen. Kotiin päästyään hän omin avoin toimitteli askareitaan, mutta hänellä näytti olevan selkeä kuva siitä, että Lapinsalmen kalmismaalle oli hänen pian aika lähteä.

Karjalaisvanhuksen tapaan hän suhtautui kuolemaan tyynesti lohdutellen kävijöitä otsikossa mainitulla tavalla. Viimeisenä elinpäivänään (27.7.) hän oli selvästi piristynyt; tuttu leikinlasku oli tallella, mieli teki kovasti lakkasoille ja matkaa Valamoonkin suunniteltiin. Kahta viikkoa aikaisemmin hän luetteli tarkoin syntymäkylänsä Tetriniemen talot ja asukkaat. Muisti oli erinomainen; Vienasta tuomani terveiset innostivat häntä muistelemaan.

Viimeisen keskustelutuokiomme jälkeen Palaga asettui hyväntuuluisena päivälevolle. Tuntia myöhemmin Palagammummo siirtyi tuonilmaisiiin.

Palaga oli syntynyt Akonlahden Tetriniemessä. Kylän elämisen ehdot olivat niukat: työhön oli tartuttava pienestä pitäen. Venäjän vallankumouksen tapahtumat sekoittivat myös Karjalan elämän vuosikausiksi: vuonna 1921 Palaga pakeni vanhempiensa matkassa Suomeen. 22-vuotiaana hän avioitui Rimmillä eläneen Iivana Ahtosen kanssa. Iivana oli kuulun Rimmin Uljaskan, Axel Gallenin Väinämöismallin veljenpoika.

Iivana Ahtonen ja hänen vaimonsa Palaga elokuussa 1970, (valok. P. Virtaranta).

Palaga muistelee menneitä keväällä 1989 (valok. P. Virtaranta).

Elämisen ehdot olivat niukat Rimmilläkin, mutta miehenä rinnalla Palaga teki mittavan päivätyön. Hänen käntensä kertoivat selvää kieltä uupumattomasta ahertajasta. Raskas työ ja ankarat elämäkokemukset eivät muuttaneet Palagaa ulkoisesti; hänen ryhdikäs olemuksensa erottui selvästi niin Rimmin maisemissa kuin Kuhmon katukuvassakin. Elettyihin vuosiin mahtui mm. pitkä evakkotaival ja uuden elämän rakentaminen sodan jälkeen.

Palagan suhtautuminen ihmisiin oli myötäelävä ja ymmärtävä. Hänellä oli hyvä sana niistäkin, jotka olivat joutuneet elämän laitapoluille.

Palagalla oli joukko ystäviä, joihin Rimmin emännän rehti elämänsänsä ja elämänsänsä vaikuttivat syvästi. Erityisen mieluisa ja odotettu vieras oli Valamon luostarin johtaja arkkimahdriitta Panteleimon. Mielellään Palaga kävi myös Valamossa. Erikoinen sattuma oli, että Palaga nukkui kuolonuneen suurmarttyyri, parantaja Panteleimonin nimipäivänä.

Rimmin talot ovat keskeinen osa kansallista kulttuurihistoriaa. Monet tutkijat ja taiteilijat ovat siellä vierailleet, viimeisimpänä akateemikko Pertti Virtaranta, jolle jäi mieluisa muisto Palaga-emännästä ja talon Iivana-isännästä.

Oi sinä Herra, saata lepoon
palvelijasi sielu, sillä
Sinuun hän on toivonsa pannut.

Palaga siunattiin 10.8. Rimmillä ja saatettiin Lapinsalmen tunnelmalliseen kalmistoon aikana, jolloin hänen edustamansa kulttuuri elää uutta uskoa antavaa nousun aikaa. —

HEIKKI RYTKÖLÄ

Toim. huomautus: Kuvanveistäjä Nina Sailo on tehnyt Rimmin Palagasta erittäin onnistuneen reliefin, korkokuvan, joka on kipsivaloksena Sailojen kokoelmassa. Olisi sangen suotavaa, että se valettaisiin pronssiin ja sijoitettaisiin joko Palagan haudalle Lapinsalmen kalmismaalle tai sopivalle paikalle Kuhmon kirkolle.